

dyslexie

niewsbrief

5

Pagina 2-3

- Vraag en antwoord
- Dyslexie moeilijk vast te stellen in groep 1 of 2
- Vragen over ICT hulpmiddelen

Pagina 4

- Hebben dyslectische kinderen ook dyscalculie?
- Nieuw: RID werkt samen met het RIO

Dyslexie en intelligentie: heeft het met elkaar te maken?

Wie blind is, hoort heel erg goed. Tenminste dat denken veel mensen. Zo bestaan er over dyslexie ook veel verhalen. Hoe zit het eigenlijk precies met intelligentie en dyslexie? Zijn dyslectische kinderen juist slimmer of niet? En: kun je 'genezen' als je maar slim genoeg bent?

'Laten we het maar meteen helder zeggen', zegt Patty Gerretsen, directeur Onderzoek en Ontwikkeling van het RID. 'Dyslexie komt voor bij kinderen die goed zijn op school, maar ook bij kinderen die niet zo gemakkelijk leren. Moeite hebben met het technische stukje van het lezen, heeft niets met intelligentie te maken. Bij dyslexie werkt de klankverwerking niet goed in de hersenen. Dat heeft niets te maken met de vraag of je slim bent of niet. Daarom is nu juist die behandeling nodig. 'Je leert dan om te gaan met dit probleem. Want dat het een probleem is, mag wel duidelijk zijn.'

Overal taal

Wie niet goed kan lezen of schrijven, heeft daar veel last van. Op school bij taal, maar ook bij aardrijkskunde of geschiedenis. Zelfs bij rekenen wordt er vaak een som gegeven in de vorm van een verhaaltje. 'Als je moeite hebt met het lezen van die tekst, is het vaak ook

een probleem om zo'n som goed te maken. Een dyslectische leerling die heel goed in rekenen is, zal het echter toch wel lukken. Er zijn ook dyslectische kinderen die heel handig zijn in het onthouden van informatie. Zij weten zich op die manier soms lange tijd te redden. Dat wil niet zeggen dat ze geen dyslexie hebben. Dat hebben ze wel, maar ze kunnen ermee omgaan.'

Moeilijker

Soms kan het betekenen dat een kind pas later een behandeling nodig heeft. 'Heeft een kind de diagnose dyslexie, maar lijkt het zich voldoende te redden? Dan moet je je afvragen of je er op dat moment goed aan doet om hem of haar te behandelen. Als kinderen ouder worden, wordt van hen steeds vaker verwacht dat ze zelfstandig informatie uit geschreven teksten halen. Daarnaast worden teksten ook steeds moeilijker. Een deel van de kinderen kan het dan ineens niet meer bolwerken. Als dat het geval is, kan er altijd nog gestart worden met een behandeling.'

Minder begaafd

Het lezen en/of spellen kan ook een probleem zijn bij minder begaafde kinderen. 'Daarom is extra begeleiding op school zo belangrijk. Vaak wordt op dat moment duidelijk of meer aandacht kan helpen om het probleem te overwinnen. Werkt dat niet en houdt een kind een lage score voor lezen en spelling, dan moet je toch echt een dyslexiespecialist (psycholoog) een diagnose laten stellen. Uit het onderzoek kan alsnog blijken dat het géén dyslexie is, maar dan weten ouders en kind wel waar ze aan toe zijn. En het kind kan voortaan gerichte begeleiding krijgen voor zijn of haar probleem.'

Het Regionaal Instituut voor Dyslexie organiseert regelmatig interactieve bijeenkomsten voor onderwijspersoneel en informatiebijeenkomsten voor ouders. Daaruit is gebleken dat er nog veel onduidelijk is rondom de vergoedingsregeling voor diagnostiek en behandeling van dyslexie. Hoe zit het met intelligentie en dyslexie? En als een kind een dyslexieverklaring heeft, hoe lang is die dan geldig? Deze en andere onderwerpen komen aan bod in deze vijfde editie van de Nieuwsbrief Dyslexie. Eerdere uitgaven zijn te downloaden van de site www.rid.nl. Wilt u de Nieuwsbrief Dyslexie (PRO) voortaan in uw mailbox ontvangen? Stuur dan een mailbericht met het onderwerp 'niewsbrief' naar dyslexie.rid@rid.nl.

Meer weten? Ga dan naar www.rid.nl.

Vragen over ICT hulpmiddelen

Kinderen die dyslectisch zijn, kunnen het beste worden behandeld door een gespecialiseerde zorgverlener. Uit onderzoek is gebleken dat een behandeling met GRAMMA van het RID een blijvend resultaat biedt. Veel ouders vragen zich af of ze er goed aan doen om hun kind te ondersteunen met allerlei ICT hulpmiddelen. En ook: wanneer zijn die het beste in te zetten?

Het RID gaat ervan uit dat zelfredzaamheid het belangrijkste is: een kind is het beste geholpen als het zo veel mogelijk zelf kan doen, zonder hulpmiddelen of aanpassingen. Het kan wel handig zijn om in een moeilijke periode bijvoorbeeld spraaksoftware te gebruiken. Sommige aanpassingen, zoals afdrukken op A3 vellen, zijn niet altijd leuk om te gebruiken. Kinderen willen het liefst zo min mogelijk opvallen en doen dat wel, omdat ze iets anders nodig hebben dan hun klasgenootjes. Als u overweegt ICT middelen aan te schaffen, overleg dit dan met de behandelaar van uw kind. Samen kunt u bekijken wat in een bepaalde fase handig is. Voordat een hulpmiddel wordt gebruikt op school is het verstandig het eerst uit te testen voordat het wordt ingezet

in de klas of bij een toets. Bedenkt u zich dat er regels met betrekking tot de vergoeding van hulpmiddelen zijn. Wanneer u de hulpmiddelen zelf moet betalen, kunt u ze eventueel opvoeren als bijzondere lasten, maar dat betekent lang niet altijd dat u de kosten ook terugkrijgt van de Belastingdienst.

Vraag
Onze zoon is dyslectisch en komt binnenkort bij jullie in behandeling. Ik ben zelf ook dyslectisch en heb daar veel last van. Nu ben ik bang dat ik hem thuis niet genoeg begeleiding kan geven zodat de behandeling succesvol wordt. Kan ik ook een soort begeleiding krijgen, zodat mijn zoon wel beter terecht komt?

Antwoord
Het is voor uw zoon belangrijk om thuis of op school veel te oefenen met het programma dat hij van ons meekrijgt. Hij heeft daarvoor een (bij voorkeur) vaste oefenpartner nodig. Natuurlijk is het fijn als een of beide ouders hem daarbij helpen of ondersteunen. Het is alleen niet strikt noodzakelijk. Het kan ook een opa, oma of een buurvrouw zijn die uw zoon helpt met zijn dagelijkse oefeningen. Als u zelf beter met uw dyslexie wilt leren omgaan, kunt u zich trouwens nog altijd aanmelden voor behandeling. Het RID behandelt niet alleen kinderen, maar ook volwassenen. En we behalen vaak goede resultaten met hen!

Glenn kan lezen en schrijven met de bal

Glenn (9 jaar) is liever op het voetbalveld dan dat hij in de klas zit. Leren vindt hij lastig. Zijn moeder herkent daar veel in: 'Ik heb nooit geweten dat ik dyslectisch was. Ze noemden mij vroeger de dommerik van de familie. Toen Glenns zus naar school ging en ik formulieren moest invullen, heeft haar juf mij een keer apart geroepen. Ik dacht altijd dat ik gewoon niet van lezen hield, maar door dat gesprek begreep ik eindelijk dat ik helemaal niet dom ben. Ik ben gewoon dyslectisch. Dat was een enorme opluchting.'
Glenns zus Miranda wordt de professor

van het gezin genoemd. Haar gaat alles gemakkelijk af. Ze is niet dyslectisch. Glenn blijkt dat dus wel te zijn. Zijn moeder had het al snel in de gaten. 'Hij deed in groep 3 hetzelfde als wat ik deed. Letters omdraaien, woorden waar hij totaal niet uit kwam. Natuurlijk wilde ik niet dat hij het af zou leggen tegen zijn zus. Niet nóg een kind dat zijn hele leven denkt dat hij 'dom' is. Dat is hij namelijk helemaal niet, maar omdat dat lezen zo moeilijk is voor hem, vermijdt hij alles wat met boeken of leren te maken heeft. Hij kan toevallig erg goed voetballen en gooit alles daarin, maar ik wil wel dat hij goed wordt begeleid.'
Het was aanvankelijk een gevecht om hem toch zover te krijgen dat hij mee ging werken aan de behandeling. Zijn moeder hield haar poot stijf: 'Normaal gesproken ben ik vrij gemakkelijk. Als ze iets niet willen, hoeft dat niet voor mij. Over de behandeling ben ik duidelijk: dat ga je doen. Hij weet nu ook waarom. Glenn zal nooit een studiebol worden, maar ik zie wel een verandering bij hem. Hij heeft bijvoorbeeld geen buikpijn meer als hij een toets heeft op school. Zijn huidige juf ziet dat hij met meer interesse zijn werk afmaakt. Dat is voor mij erg fijn om te horen!'

Vraag

Wij willen eigenlijk wel dat onze twee dochters (een tweeling) voor een diagnose naar een gespecialiseerd instituut gaan. Nu vertelde een leerkracht op hun school dat we daar goed over na moeten denken. Mocht blijken dat ze niet dyslectisch zijn, dan moeten we het onderzoek en diagnosestelling betalen. Wij hebben het niet zo breed, dus daarom durf ik het niet goed aan. Als ze niet dyslectisch zijn, draaien we voor de kosten op. Klopt dit?

Antwoord

Nee, dit klopt niet. Als de school aan uw dochters begeleiding heeft gegeven en het blijkt dat ze niet duidelijk vooruitgaan met lezen en spellen, dan

kunnen hun gegevens worden opgestuurd naar bijvoorbeeld het RID. Wij bekijken zorgvuldig het dossier. Ontbreekt er iets in, dan nemen we contact op met u en met de school. Het RID beoordeelt de gegevens van de school. Als blijkt dat een of beide dochters voldoen aan de criteria voor toegang tot de diagnostiek, dan krijgt u de kosten van het diagnostisch onderzoek sowieso vergoed. Ook als uiteindelijk naar voren komt dat er géén sprake van dyslexie is. U weet dus, voordat uw dochters het diagnostisch onderzoek ingaan, of u de kosten vergoed krijgt. Hoort u van het RID dat uw kind niet in aanmerking komt voor vergoede diagnostiek, dan kunt u alsnog beslissen het onderzoek door te laten gaan. De kosten zijn dan voor uw rekening.

Dyslexie moeilijk vast te stellen in groep 1 of 2

Groep 3 is een belangrijk jaar voor kinderen. Ze leren immers lezen en onderscheiden zich zo van de kleuters. Ze gaan echt schrijven en ook rekenen. Maar voor kinderen met dyslexie gaat dat soms niet op. Die hebben heel erg veel moeite met lezen. Dan kan groep 3 ineens heel lastig worden. Ouders stellen soms de vraag waarom het niet mogelijk is om al eerder de diagnose dyslexie te laten stellen. Het antwoord is simpel: bij dyslexie is het leren koppelen van de letters aan de klanken in woorden het grote probleem. Dit wordt dus pas echt duidelijk als een kind dit op school gaat leren. En dat gebeurt in groep 3. Als we 'terug' gaan kijken bij kinderen met dyslexie zien we dat zij vaak problemen hadden met bepaalde voorbereidende leesopdrachten in groep 1 en 2. Echter, uit onderzoek is ook gebleken dat het omgekeerde niet geldt: kinderen die problemen hebben met bepaalde voorbereidende leesopdrachten in groep 1 en 2 hebben (gelukkig) niet allemaal dyslexie. De helft van de kinderen overwint die problemen als in groep 3 wordt gestart met de lees- en spellingslessen. Het is dus (nog) niet mogelijk om al in groep 1 of 2 vast te stellen welke kinderen dyslectisch zijn. Het is altijd verstandig om te melden dat er bij vader, moeder, broertje of zusje dyslexie

is vastgesteld. Dyslexie is erfelijk. Komt het bij een ander gezinslid voor dan is dus de kans groot (tussen de 30 en 40 procent) dat een kind dyslexie heeft. Een leerkracht zal dan nog meer alert zijn wanneer er in groep 3 problemen ontstaan bij het lezen en spellen. Is dat het geval dan kan er vroegtijdig gestart worden met extra begeleiding op school waarna het kind bij onvoldoende effect van de extra begeleiding ook sneller kan worden doorgestuurd naar een gespecialiseerde zorgverlener voor het stellen van een diagnose.

Leeftijdsgrenzen

In 2011 is de doelgroep die in aanmerking komt voor vergoede dyslexiezorg iets ruimer geworden. Hieronder is een staatje opgenomen met de leeftijdsgrenzen. Met de leeftijden wordt bedoeld dat kinderen vóór die verjaardag moeten zijn aangemeld.

In 2009: voor de negende verjaardag.
In 2010: voor de tiende verjaardag.
In 2011: voor de elfde verjaardag.
In 2012: voor de twaalfde verjaardag.
Vanaf 2013: voor alle kinderen op de basisschool.

Vraag

Sven (10 jaar) leert moeilijk. Hij heeft tot en met groep 4 op een gewone basisschool gezeten, maar daarna ging het echt niet meer. De achterstand was te groot geworden. In overleg met de ouders is hij naar het speciaal onderwijs gegaan. Nu gaat het veel beter. Alleen bestaat het vermoeden dat hij toch erg dyslectisch is. Volgens de leerkracht kan hij niet in aanmerking komen voor diagnose en behandeling via de vergoedingsregeling dyslexie, omdat hij op het speciaal onderwijs zit. Is dat waar? Want op school krijgt hij echt niet de goede begeleiding hiervoor.

Antwoord

In principe is het zo dat kinderen op het speciaal onderwijs dáár alle begeleiding moeten krijgen. Het is een totaalpakket aan zorg en hulp. Een behandeling om te leren omgaan met dyslexie is echt heel specialistisch. Niet elke school voor speciaal onderwijs kan dit bieden. Daarom zijn er uitzonderingen. Wilt u weten of Sven wel vergoede zorg kan krijgen? Meld hem dan aan bij het RID. Elke aanmelding wordt nauwkeurig beoordeeld. Er wordt altijd contact opgenomen met de ouders en de school om een compleet beeld te krijgen van een kind.

Hebben dyslectische kinderen ook dyscalculie?

Wie dyslectisch is, heeft ernstige problemen met verwerking van geschreven taal, zoals het lezen en spellen. Kinderen met dyscalculie hebben moeite met rekenen. Ze hebben moeite met het aanleren van bepaalde rekenprocedures en/of het automatiseren van sommetjes onder de 10. Vaak ontbreekt bij hen een zeker inzicht in de getalstructuur: dat het eerste cijfer van **25** bijvoorbeeld de tientallen aangeeft. Als die problemen hardnekkig zijn, kan er sprake zijn van dyscalculie. Ongeveer een kwart van de kinderen

met dyslexie heeft ook last van dyscalculie. Er zijn natuurlijk ook kinderen met alleen dyscalculie. Voor een diagnose kunnen deze kinderen terecht bij het RID.

Lange tijd was niet duidelijk hoe een dyscalculiebehandeling zou moeten worden opgebouwd. Met de toenemende kennis hierover vindt het RID de tijd rijp ook een behandeltraject voor kinderen met dyscalculie op te zetten. In de Maastrichtse vestiging loopt momenteel een proefproject. Verwacht wordt dat de dyscalculiebehandeling

eind 2011 in alle RID-vestigingen kan worden aangeboden. U kunt bij de hoofdvestiging navragen waar deze behandeling precies wordt aangeboden. Houd ook berichten op de site van het RID in de gaten. Op www.rid.nl vindt u de tarieven voor het diagnostisch onderzoek.

Zorgverzekeraars

Het Regionaal Instituut voor Dyslexie heeft contracten met alle zorgverzekeraars. Dit betekent dat het niet uitmaakt waar ouders zijn verzekerd: alle kinderen die binnen de leeftijds-grenzen vallen bij aanmelding, en die voldoen aan de criteria die de overheid heeft gesteld voor toegang tot diagnostiek in de zorg, krijgen hun diagnostisch onderzoek vergoed. De behandeling wordt vergoed als uit de diagnose blijkt dat het kind een ernstige vorm van dyslexie heeft.

Nieuw: RID werkt samen met het RIO

Het RID werkt voortaan nauw samen met het Regionaal Instituut voor Ontwikkelingsproblemen (RIO). Deze nieuwe zorgaanbieder is er vooral voor diagnostiek en behandeling van 6-14 jarigen bij wie ADHD wordt vermoed. Het RIO is gestart met vestigingen bij RID Arnhem en RID Rotterdam. Naast het hulpaanbod op het gebied van ADHD kunnen kinderen uit de groepen 6, 7 en 8 van de basisschool in het schooljaar 2011-2012 deelnemen aan een faalangsttraining. Deze zomer worden de website en informatiemateriaal van het RIO

ontwikkeld. Informatie hierover is dan ook te vinden op www.rid.nl. Het RIO is opgezet, omdat een deel van de kinderen met dyslexie ook ontwikkelingsproblemen, zoals ADHD, heeft. Het RID kon tot op heden alleen onderzoek, diagnose en behandeling voor dyslexie en dyscalculie aanbieden. Voor ontwikkelingsproblemen kunnen kinderen (ook zonder dyslexie of dyscalculie) nu bij het RIO terecht. De lijnen tussen het RID en RIO zijn kort en de afstemming vindt gemakkelijk plaats. Het RIO is bereikbaar op 026-8200208.

Colofon

REGIONAAL
INSTITUUT VOOR
DYSLEXIE

Dit is een uitgave van het Regionaal Instituut voor Dyslexie (RID), juni 2011. Deze Nieuwsbrief Dyslexie is bedoeld om informatie te verstrekken.

Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend. Het RID heeft 12 vestigingen, verspreid over het hele land. Kijk voor meer informatie ook op www.rid.nl.

Informatiebijeenkomst

Wilt u een informatiebijeenkomst organiseren op uw school? Neem dan contact op met een vestiging bij u in de buurt.

Hoofdkantoor RID Arnhem

Jansbinnensingel 1
6811 AJ Arnhem
T 026-4423294
E dyslexie@rid.nl

RID Almere

Spoordreef 31
1315 GK Almere
T 036-5305138
E almere@rid.nl

RID Amersfoort

Bloemendalse Binnenpoort 5
3811 GD Amersfoort
T 033-4948675
E amersfoort@rid.nl

RID Amsterdam

IJsbaanpad 9
1076 CV Amsterdam
T 020-7162680
E amsterdam@rid.nl

RID Assen

Stationsstraat 29a
9401 KW Assen
T 0592-710900
E assen@rid.nl

RID Breda

Stadionstraat 20
4815 NG Breda
T 076-7114612
E breda@rid.nl

RID Den Bosch

Stationsplein 91-105
5211 BM Den Bosch
T 073-7114440
E denbosch@rid.nl

RID Den Haag

Muzenstraat 120-3
2511 WB Den Haag
T 070-3638400
E denhaag@rid.nl

RID Hengelo (O)

Burgemeester Jansenplein 34
7551 ED Hengelo (O)
T 074-2509181
E hengelo@rid.nl

RID Maastricht

Stationsplein 10
6221 BT Maastricht
T 043-3250432
E maastricht@rid.nl

RID Nijmegen

Keizer Karelplein 32
6511 NH Nijmegen
T 024-7110600
E nijmegen@rid.nl

RID Rotterdam

Kruisplein 25 H (2e etage)
3014 DB Rotterdam
T 010-2141222
E rotterdam@rid.nl